

CENTENAR

MIHAIL SEBASTIAN

„De două mii de ani“, o actualizare cu implicații în istorie

EDIȚIE
SPECIALĂ (II)

1907–2007

„...Să ne ferim
de păcatul deznădejdi“

„Am stat mult, în clipele acestea de disponibilitate, și m-am gândit la cele ce despart în ultimul timp pe oameni, la patimile care frâng prietenii și legăturile sufletești, la suflul acesta demonic care bântuiește de câțiva vreme mințile și inimile.

Mă gândeam, cercetând adânc în mine: sunt oare eu mai puțin român decât ceilalți, decât Mișu Polihroniade, de pildă ?

Copilăria mea – ca și a tuturor celor din generația mea – s-a scurs sub semnul griji și al dragostei de țară. Aveam 11 ani atunci când din capătul străzii Lucaci au apărut cei dintâi ulani, călări, și am plâns când i-am văzut.

Am trăit atmosfera aceea înfrigurată, când fiecare veste despre un succes al nostru, al românilor, era o sărbătoare și fiecare înfrângere, o umilință și o deznădejde.

Când s-a zvonit că nemții vor pleca, am ieșit noi, băieții de liceu, în stradă, cu temeritatea adolescenței și am cucerit ultimele tunuri părăsite de fugari. Și apoi, luni de-a rândul, am participat din plin la beția victoriei – care era și a mea pentru că era a noastră – și am jucat Hora Unirii în jurul statuii lui Mihai Viteazul, cu Vaida Voievod și acela care avea să

devină mai târziu Patriarhul Miron Cristea.

De câte ori era – și este – vorba de România, inima îmi bate la fel.

La Paris, când scriam la „Le Soir“, făceam propagandă pentru țară, fără nici un îndemn, fără nici o răsplătă, ci dintr-o chemare firească. Și tot astfel la congresul Uniunii Internaționale de Teatru a lui Gemier și pretutindeni unde pătrundeam.

De ce să fiu eu considerat mai puțin român decât Mișu Polihroniade, de pildă, și ceea ce este și mai umilitor, să mi se refuze chiar permisiunea de a avea un sentiment patriotic?

Pentru că nu sunt creștin?

[...] A, ar fi argumentul vechimii în țară! Străbunicul meu din partea mamei, pe la 1802, era bancher în București. A ajutat pe șefii revoluției de la 1848 cu bani. Părinții mei, amândoi născuți în țară (tata la 1868), au vorbit numai românește și ne-au crescut românește. Părinții lui Mihail Polihroniade mai vorbeau încă grecește, atunci când i-am cunoscut. Și nu știu când au venit în țară [...].

În numele cui mi se contestă mie dreptul de a mă considera român?

În numele interesului patriei? Dar ce pierde patria prin devotamentul meu? N-am cerut

și n-am avut niciodată nici o subvenție, nici o slujbă, nici un ajutor și nici o gratitudine din partea Statului. Mi-am îndeplinit întotdeauna cu conștiinciozitate toate datoriile.

Dar nu iau numai cazul meu. Ce pierde țara prin talentul unui Mihail Sebastian sau al unui Ion Călugăru? Întrucât poate strica țării darurile unui doctor Daniel sau Anghel Radovici? Ce a avut de suferit România din devotamentul unui M. Gaster sau Tiktin? Și sunt atâția alții...

Sunt lucruri cari depășesc posibilitățile mele de înțelegere.

Și în fața acestor forțe oarbe, iraționale, cari pustiesc sufletele, înlătură orice generozitate și cuprindere mai largă a lumii și a vieții, mă simt adânc întristat.

De ce atâta neînțelegere? De ce atâta patimă oarbă ? De ce să refuzi dreptul la viață în numele unui principiu frumos, sub care se ascunde însă numai un interes meschin, personal, care dăunează principiului?

De ce un Mihail Polihroniade – pentru simplul motiv că s-a născut din părinți creștini, veniți din altă țară – să poată flutura stindardul urii împotriva mea și a celorlalți ca mine?

Iată atâtea întrebări fără de răspuns cari îmi întrețin amărăciunea și tristețea. Nu există mijloace mai nobile, mai demne, ca un om să-și realizeze ambițiile și să-și mulțumească oportunistul?

Dar soarele a venit și pe terasa mea, de unde-ți scriu, și îmi

alungă gândurile negre.

Trebuie să sperăm într-o reînălțare a spiritului omenesc. Trebuie să sperăm că, după norii aceștia negri cari întunecă mințile, va răsări soarele și în sufletele oamenilor.

Dumnezeu – care ne-a trimis și încercările acestea, și toate amărăciunile lor – ne va dărui și alinarea. Trebuie să ne ferim numai de păcatul cel mare al deznădejdi.

Nu pot deznădăjdui nici

pentru țara aceasta, de care îmi e legată întreaga viață, nici pentru oameni, deoarece cred încă în demnitatea noțiunii de om.

Va trece furtuna, vor trece negurile: dar pe câți dintre prietenii de odinioară îi voi putea regăsi pe drumul curatei omenii“.

MIHAIL SEBASTIAN

(Scrisoare către Petru Comarnescu, aflată în fondul Muzeului Național al Literaturii Române, cf. „Manuscriptum“ 4/1978)

NR. 277
(1077)
1-20 IUNIE
2007
(8 PAGINI)

Incursiune documentară,
comentată: GEO ȘERBAN
Coperta: SERGIU GEORGESCU
Tehnoredactare computerizată:
ANCA MEȘINĂ